

dusle.club

BİZİM

3

HİKAYEMİZ

YA SİZ ?

**(Bizim Hikayemiz – 7)
" Veysel Atılgan Anısına"**

İnsanlık organize çoğulluklar içinde geliştirdi ve toplumsallıklar yarattı.

“ İnsan doğayı değiştirirken aynı zamanda kendi doğasını da değiştirir “ demiş Marx.

Marx evrenin yarattığı doğal durum ile insanın yarattığı kültürel durumu emek kavramı içinde sentezlemiştir.

Marx'a göre iş ve emek farklı kavramlardır, iş enerji üretmek için enerji tüketir.

Emek ise kavramsallaştırılan ve planlanan, tükettiği enerjiden daha büyük enerji üreten bir süreçtir ve iradeye, bilgiye ve anlama dayalıdır.

İş ve emek kavramlarını birbirine üretim kavramı bağlar ve üretim ise kapalı ve dar toplumsal yapılarda değil açık ve geniş toplumlarda gelişir.

Bu genişliği ve açıklığı sağlayan en önemli unsurlardan biri tarih boyunca suydur.

Sulama sistemlerini geliştirerek artı değer yaratan Mezopotamya Halkları Akadlardan itibaren bu artı- değer birikimine yaslanarak devletler oluşturmaya başladılar.

Bu durum Sasaniler döneminde doruğa ulaştı.

13. yy. Moğol İstilasısıyla Mezopotamya sulama istemleri tahrip edildi ve bölge giderek yoksullaştı.

Benzer biçimde Avrupa'da Sen ve Ren Nehirleri, Thames Nehri,

Tejo Vadisi, Po Vadisi Mezopotamya'dakine benzer bir artı değer oluşumuna katkı sundular.

Avrupa'da ormanların tarıma açılması bin yıl sürdü, orman ile çiftlik arasındaki denge MS. 1000'li yıllara kadar yetiştiriciler lehine gelişmedi.

Tarımsal merkezler oluşması, askeri gücü tahkim etmeye, bu da ırmak ve deniz yoluyla yapılan ticaretin gelişmesine yol açtı.

Ticaret'te gelişerek panayırları yarattı, Champagne Panayırı bunlardan biriydi.

Akdeniz'den mal getiren İtalyan Tüccarlarla, Kuzeyli Tüccarlar bu panayırlarda buluştular.

Buradan Hansa Kardeşliklerinin ticaret birlikleri doğdu.

Swabia Birliği, Rhenish Birliği, On Yedi Şehir Kardeşliği Birliği bunlardan bazılarıydı.

Birlikler merkantil federatif bir yapı oluşturmanın yolunu açtılar, bu zenginliğin malları dağıtan birliklere akması demekti.

Dış ilişkilerde de bir merkeze ihtiyaç duyuldu, bu merkez Akdeniz'e yakın Avrupa'nın ortasında her yere dağıtım yapılabilecek bir üs olmalıydı.

Bu ihtiyacı karşılayabilecek üssün adı İsviçre idi.

İsviçre malların toplanıp dağıtıldığı bir merkez olması nedeniyle konfederatif bir yapı olarak gelişti.

Günümüzde İsviçre'nin tarafsızlığına ve dünyadaki finansal üslerden biri olmasına bir de bu gözle bakılmalı.

Doğu'daki gelişmelerde de suyun vazgeçilmez bir önemi vardı.

**Çin'de devletleşme Mezopotamya ve Avrupa gibi tarımın artı-
değer üretebildiği Ching ve Wei ırmak bölgelerinde, Fen Irmağı ve
Sarı Irmak etrafında gelişti.**

**Çin düzenli dağıtılmış su kaynaklarını artırdı ve tıpkı Avrupalı
tarımcıların yaptığı gibi kesme yakma yöntemiyle sürekli tarım
arazileri oluşturdu.**

**Su sistemleri sürekli Kuzeyden işgal edilen Çin'in bu yıkımlara
direnmesine hatta gelişiminin süreklilik göstermesine yol açtı.**

**Hegel Çin için " Tekrar eden kurallar ülkesi" der, ritimler ve
örüntüler Çin yönetselliğın en önemli özelliklerinden olmuştur hep.**

**Hindistan'da ise su-uygarlık ilişkisi Ganj Vadisi'nde ve Bihar, Bengal
bölgelerinde gelişti.**

**Suyun yeterince başat olmadığı yerlerde de kimi zenginlikler
oluşabildi.**

**Bu durum ulaşım sistemlerinin gelişmişliğine bağlı oldu, örneğın
çölde ticaret ancak " Çöl Gemisi " lakabıyla anılan develerin etkin
olduğu dönemlerde gelişebildi.**

1400 yıllarda kervan ticareti en ihtişamlı dönemini yaşıyordu.

**Su veya başka bir ulaşım yöntemi ile gelişen ticaret gitgide
hızlanıyordu.**

**Bu Ticaret Rotaları'nda önceleri seçkin mallar taşınıyordu, sonraları
her çeşit mamul mal taşınır hale geldi.**

**Tabii ki bu durum karşıtını da besledi, eşkiyalar, haydutlar,
yağmacılar, asiler ortaya çıktılar.**

Şaşırtıyorlar, baskın yapıyorlar, pusu kuruyor, yağmalıyorlardı, sular

ve ticaret gibi onlar da çok hareketliydi.

Planlı hareket her zaman birikim yaratmak için temel bir unsuru ve yağmacıların en önemli kusurlarından biri üretim faktörünü gözardı etmeleriydi.

Ticaret konusunda çok hevesli olmayan, erk oluşturma kapasitesini başka bir düzenceyle organize eden bazı halklar vardı.

Bu halklardan biri de Türklerdi, Türkler bozkır savaşçılarıydı.

Sınır boyları onların en verimli savaş alanlarıydı, İslamiyet'i kabul edip yayarken bu özellikleri öne çıkırdı, ayrıca sınır tanımaz, yıkıcı savaşçılardı.

Türklerin bir kolu Oğuzların boylarından biri olan Osmanlılar Horasan'daki Merv Sehri'ndeki otlakları elinde bulunduran bir topluluktu.

Selçuklularla ilişkileri onları yağmacı bir uç beyliği haline getirdi ve Cihat- Gaza kültürleri onların Avrupa'nın içlerine kadar ilerlemelerine sebep oldu.

Şimdi üç tarafı denizlerle çevrili bir coğrafya'da yaşıyorlar ve bir ikilem içindeler.

Savaşçı, askeri, sert, kapalı devre, içsel bir toplum olarak mı yaşayacaklar ?

Barışçıl, bilimsel, akışkan, açık sistemler kurabilen, dışsal bir toplum olarak mı yaşayacaklar ?

Eğer ikinci yolu seçerlerse üretim odaklı ve emekten yana yeni bir eğitim, bilim, kültür, sanat paradigması tahayyül etmek, planlamak ve uygulamak zorundalar.

Ve bu seçimi yapmak devletin var oluşuna ters olduğu için

toplumun bu seçeneđi geliřtirmesi gerekiyor.

Bu da toplumsal geliřmenin öncülerine yani ilericilere ve devrimcilere yeni görevler yüklüyor.

İlericiler ce devrimciler Konfüçyüs'ün dediği gibi “ Karanlıktan şikayet edeceğinize bir mum da siz yakın” sözünü temel almalılar.

Türkiye'deki mitinglerde yıllarca söylenen” Biz çocuklarımıza onurlu bir gelecek bırakıyoruz. Ya siz ?” sloganına hiç bu kadar ihtiyacımız olmamıştı.

Çocuklarımız ateşe uçan pervaneler gibi yok olurken onlara onurlu bir gelecek bırakıyor muyuz ? diye düşünmeliyiz.

Hepimiz gelecek kuşaklar adına üstümüze düşen tüm sorumlulukları yerine getirebildik mi ? sorusunu cesurca yanıtlamalıyız.

EVET ! İSYAN !

(Bizim Hikayemiz – 8)

Avrupa coğrafi açıdan Asya'nın yarımadası görünümündedir.

Avrupa Dünya'daki 7 farklı denizle çevrilidir, bu teknelere, gemi konvoylarına ve tuzlu sulara yani denizlere hakimiyet demektir.

Bu denizler arasında zıtlıklarda vardır, Güney'deki Akdeniz sıcak, Kuzeydeki Manş soğuktur.

Buna bir de Avrupa'yı dört bir yandan dolaşan, büyük, ağır akan, uzun ırmakları da eklemek gerekir.

Böylece tatlı ve tuzlu su ile iç içe bir su uygarlığından bahsedilebilir olur.

Doğu'nun bir karasal uygarlıklar silsilesi olduğu kabul edilirse, Batı'nın su uygarlıkları olduğu kolayca söylenebilir.

İşte bu coğrafya Avrupa'nın ilk dönemlerinde onun aleyhinde gibi görünüyordu.

Norman istilaları, Vikingler'in baskıları, kuşatılmış veya hapsedilmiş bir kale görünümüne büründürüyordu Avrupa'yı.

Küçük ve dar bir bölgede kapalı bir dünya olarak yaşayan Avrupa bu baskılar nedeniyle yeterince merkezileşemiyorlardı.

Bu durum ademi merkezi bir yönelimi tetikledi ve her bir bölge özgül koşullarıyla gelişme alanını yaratmak için fırsat bulabildi.

Doğu toplumlarından merkez (bütün) çevreyi belirlerken, Batı'da çevre (parça) bütüne etki etti.

Doğuda yukarıdan aşağıya olan yönetsellik, Batı'da aşağıdan yukarıya doğru gelişti.

İtalyan ve Alman Şehir Devletleri bunun en açık örnekleridir.

Kılıçlı adamdan, kilise adamına ve ondan tarlaları süren saban adamına geçen toprak, Batı'da köylülerin serbestliğe kavuşmalarının kısmen önünü açmıştır.

Daha önceki yazılarımızda bahsettiğimiz ağır saban da bu konuda ön açıcı bir işlev görmüştür.

Oysa Doğu'da toprak, her zaman merkezin yani devletindi. Burada Doğu'da toprağa atfedilen kudsiyet ile Batı'da toprağa atfedilen dünyevilik arasındaki ilişki düşünmeye değer bir perspektif sunuyor.

Fakat en nihayetinde Batı'daki yöneticiler bu kendi kendini yönetme çabasını engellemeye çalışmışlardır.

Bu nedenle Fransa'da 1358'de, İngiltere'de 1381'de ve Almanya'da 1525'te köylü ayaklanmaları meydana gelmiştir. Anadolu'daki Babai İsyanı'nın tarihi 1241'dir, 1368'de Çin'de köylü isyanları görülmüştür.

Tarihler arasındaki yakınlık dikkat çekicidir ve yine incelenmeye değerdir.

İsyanların nedenleri ortak olmakla birlikte sonuçları birbirinden oldukça farklıdır.

Batı'da köylü ayaklanmaları sonrası değişimi ve hareketliliği sağlayan kentler ortaya çıkmış veya gelişmiştir.

Doğu'da ise Batı'daki tarzda bir kentsel birikimden söz edilmesi zordur.

Venedik, Cenova, Floransa, Milano, Gand, Bruges Batı'daki kentlerden bazılarıdır.

Bu kentler, kent devletleri şeklinde örgütlenmişlerdi.

Baltık'tan Ren'e kadar olan bölgedeki Hansa Kentleri ise geniş çaplı ticaret ortaklıklarıyla hızlıca gelişmişler ve rekabet edebilir hale gelmişlerdi.

Lübeck kenti bu dönemde İtalyan Şehir Devletleriyle boy ölçüşebilir hale gelmişti.

Bu ilk kapitalizm nüveleri, uzak mesafe ticaretiyle zaferlerini geliştirmişti ve artık tüccar girişimcilerin saltanatı başlıyordu.

Oysa Doğu'da yönetsel merkezilikleri aşan böylesi bir gelişme birkaç küçük örnek dışında gözlenmemiştir.

Aynı zamanda bu yönlü bir sermaye birikimi loncalardaki zanaatkarları da yavaş yavaş ücretli işçi olmaya yönlendiriyordu ve böylece sınıfsallık belirgin hale gelmeye başlıyordu.

Loncalardaki ustalar kalfalarından “ Şaheser Üretme Zorunluluğu “ talep ettikleri için onlara karşı çıkan kalfalar proleterya sınıfının ilk temsilcileri olma yolundaydılar.

Batı'da bu girişimci sınıfı engelleyecek Çin'dekine benzer bürokratik bir sınıf yani mandarinler olmadığı için bu sınıf daha da serbest bir alan bulabilmiştir.

Doğu'da sözünü ettiğimiz anlamda sınıfsallık, devletin ve toplumun özellikle toprakla ilişkilene biçimi nedeniyle yine yeterince gelişmemiştir.

Bir başka fark ise yurttaşlık konusudur.

Batı'da örneğin Venedik'te 15 yıl ikamet etmek yurttaş olma hakkı sağlarken, doğuda yurttaşlık hakkından söz etmek pek mümkün değildir.

Yurttaşlık fikri rönesans ve reform hareketlerinin yarattığı kültürel zeminle mümkün olabilmiştir.

Ancak yurttaşlık konusunda da bazı sorunlar olmuştur.

Örneğin 1532'de Paris'te yurttaş kabul edilmeyen dilenciler ikişer ikişer zincire vurulup lağımlarda çalıştırılmışlardır, 1565'te yine Paris'te her yüz kişiden biri hapishanededir.

Dolayısıyla Batı'da da her insan yurttaş değildir ve bu da kent ayaklanmalarını kışkırtacaktır.

1633'te Paris'te, 1634–1639'da Rouen'de, 1623-1629-1633-1642 yıllarında Lyon'da bu kez kent ayaklanmaları başlayacaktır.

Her aşırı birikimin yol açtığı gibi bu kentsel ayaklanmalarda Fransız Devrimi' ne giden yoldaki taşları döşemiştir.

Böylece yönetim erklerine yönelen öfke kırlardan kentler taşınmıştır.

Doğu'da uzun yıllar süren köylü tabanlı ayaklanmalar devleti dönüştürememiş, kırıma uğrayıp içine büzüşmüş, çoğunlukla devletin daha az ulaşabileceği alanlara çekilerek sosyal-kültürel devamlılığını sağlamış, ancak ekonomik-politik açıdan devletin yürüngesinde davranmaya mecbur bırakılmıştır.

Batı'da ise köylü ayaklanmaları yerini önce sınıfsal aidiyete bırakmış ve sonrasında bu sınıfsal aidiyet kentsel ayaklanmalara evrilmiştir.

Bu durumda kora kor bir mücadele sonrası kendini var eden toplum dışa yönelmiş, devletin sınırlarını kısmen ve kendi sınırlarını önemli oranda belirlemiş, devletten korkmamış ve hesaplaşmaya çalışmıştır.

Sonuç olarak Batı'da toplumun devletinden, Doğu'da devletin toplumundan bahsedilebilir hale geldiđi farz edilir.

Peki toplumun devletle mücadelesi hangi evrelerden geçerek günümüze ulaşmıştır ?

İsyan etmek toplumsal özgüvenin en temel koşullarından biri midir ?

En önemlisi isyan etmek bir hak mıdır ?

Birlikte inceleyelim mi ?

HAZIR MIYIZ ?

(Bizim Hikayemiz – 9)

Marx'ın dediği gibi “ İnsanlar tarihlerini kendileri yaparlar ama seçtikleri koşullarda değil”.

İnsanlar tarihi kendi iradelerine, arzularına göre yönlendiren ilişki ve güçlerin kısıtlamaları altında değiştirirler.

1600'lerde Avrupa'da yaşayanların yüzde 1,6 sı 100.000 nüfuslu kentlerde yaşıyordu, 1700'lerde bu oran yüzde 1,9'a 1800'lerde yüzde 2,2 ye çıkmıştı.

Bu durum İngiltere için 1801'de yüzde on civarındaydı, 1840'da bu oran yüzde 20 oldu.

Yani sanayileşme öncesinde insanlar çoğunlukla topraklarına bağlı çiftçiler veya becerikli zanaatkarlardı.

1800'ler Avrupa için ekonomik ve siyasi birleşmelerin, dilde standartlaşmanın, hegemonik kültürel modeller yaratmanın, dayatmanın ve yaymanın yüzyılıydı.

Sanayileşmenin 18. yy. ikinci yarısında başlamasından sonra dünyadaki buhar gücü 1850 yılında tahmini olarak 4 milyon beygirdi, bundan yirmi yıl sonra 18.5 milyon beygire çıkmıştı.

Kömür üretimi 1800 yılında 15 milyonken, 1860'ta 132 milyona, 1900 yılında 701 milyon tona ulaştı.

Demir madeni üretimi 1820'de 1 milyon tonken, 1910 yılında 65 milyon tona ulaştı.

Kömür, linyit, petrol, gazolin, doğalgaz ve su gücünden üretilen enerji 1860'ta 1,1 megawatken, 1900'de 6.1 milyara, 1950'de 21 milyar megawata çıktı.

1831'de toplam uzunluğu 322 kilometre olan demiryolları, 1876'da 300.000 kilometreydi.

1831'de 32.000 ton olan buharlı gemi tonajı, 1876'da 3.3 milyonu.

Bu inanılması güç artışlar sanayi devrimi ile mümkün olabildi.

Verimliliğin bir çığ gibi büyümesi beraberinde bu enerjileri açığa çıkaran insanları yani işçileri de bir çığ gibi çoğalttı.

İşçi sınıfı terimi 1815 yılı dolaylarında tanımlandı, ilk hali işçi sınıfları olarak kullanılıyordu.

1848'de Alman Krupp firmasında 72 işçi çalışırken, 1873'te 12.00 işçi çalışıyordu.

1870 yılında Fransız Scheneider Şirketi, Le Courset şehrinde yaşayanların yarısından fazlasını 12.500 işçiyi istihdam ediyordu.

Ancak bir yandan da " İşçi Aristokrasisi'de" oluşmaya başlamıştı.

Fransa'da Carmaux'daki işçiler kendilerinin madencilerden daha yetenekli becerikli olduklarını dolayısıyla daha fazla ücreti hak etiklerini söylediler.

Alman işçi sınıfı zanaatkarların çocuklarından, Rus işçi sınıfı ise ağırlıkla köylülerin çocuklarından oluşuyordu.

Bu kalifiye işçilerin " Cenaze Dernekleri" ve " Nabız Yoklama Kulüpleri" vardı.

Kalifiye olan işçi sınıfı sadece işyerlerinde değil hayatın her alanında dayanışma gösteriyordu.

Ancak niteliksiz olduğu varsayılan işçi sınıfı için durum iç açıcı değildi.

Çok daireli apartmanlarda, kiralık lojmanlarda son derece güç koşullarda yaşıyorlardı.

İşçiler çoğunlukla topraklarından kopartılan köylüler veya becerilerinden başka satacakları bir şey olmayan zanaatkarlar olduklarından emeğinin karşılığını almak için sürekli göç etmek zorunda kalabiliyorlardı.

1818 – 1828 yılları arasında 250.000 Alman Güney Rusya'ya göçtü.

1830'de Prusya'da Westphalia, Ren, Berlin, Brandenburg bölgeleri pek çok çiftçiyi işçileştirerek Doğu bölgelerinden kendine doğru çekti.

Fakat asıl göç ise Amerika'ya oldu, 1800 – 1910 yılları arasında toplam 50 milyon insan Amerika'ya göç etti.

Bunun sonucu Amerika'da endüstriyel kapitalizmin yaygınlaşması ve tarımın ticarileşmesi oldu.

Amerika'da kömür madencileri önceleri İngiliz ve alman kökenliken sonraları Polonyalı, Slovak, Macar ve İtalyan oldular

Tekstil işçileri Fransız, Kanadalı, İngiliz, İrlandalıken sonraları Portekizli, Yunanlı, Polonyalı ve Suriyeli oldular.

Abd. 1882'de Çinlilerin çamaşır yıkama işinden çıkarılmalarına yönelik “ Çinlileri Dışlama Yasası” çıkardı, bunu talep eden “ Emeğin Şövalyeleri “ adlı yerel işçi grubuydu.

1870'lerde İtalyan işçiler tarım krizi nedeniyle Güney Amerika ülkelerine göçtüler

1800 – 1890 yılları arasında Güney Amerika'ya 150 milyon kişi göç etti.

Tüm bunlar bize şunu gösterir.

Toplumlar sabit sınırları, sürekli istikrarlı bir iç yapıları olmayan, sosyal grup katman ve sınıfların değişen ittifakları ile oluşurlar.

Toplum gerçeğini tarihsel olarak değişen, sınırları çizilemeyen, çoklu, dallı budaklı toplumsal ittifaklar olarak gördüğümüzde sabit, yekpare ve kapalı kültür kavramı yerine toplumların daha akışkan ve geçirgen olduğu izlenimini ediniriz.

Toplumsal etkileşim içindeki gruplar biçimlerin belirsizliklerinden yararlandıkları ölçüde ve onlara yeni anlam, değer kattıkları sürece gelişirler.

Yani kaos her sınıf için fırsatlar doğurabilir, tarihsel kırılma anları yaratabilir.

Tıpkı Paris Komünü ve Ekim Devrimi'nde olduğu gibi.

İş odur ki böylesi tarihsel momentlerde gerekli tahayyülümüz, umudumuz, cesaretimiz ve liyakatimiz olabilsin.

Günümüzde tahayyül kapasitemizi besleyen örnekler azalsa da, umudumuzu ve cesaretimizi yitirmemeliyiz.

Tahayyül kapasitemiz için beynimizin ve liyakat için ellerimizin farkına varmalıyız.

Unutmayalım ki, insanlık olarak el-beyin diyalektiği ile bu aşamalara kadar geldik.

Geçmişteki zaferlerimizin kaynağı düşlerimizi gerçekleştirme kapasitemizdi.

Hepimizin düşlerimize sahip çıkma, gerçeklerimiz için mücadele etme zamanları yaklaşıyor.

Tarih ezilenleri, emekçileri ve devrimcileri yeniden sahneye davet ediyor.

“ Ya Barbarlık, Ya Sosyalizm “ çağında tarihsel görevlerimize hazır mıyız ?

DÜŞLE TOPLULUKLARI

dusle.club

dusle.club

AKADEMİLERİMİZ

dusle.club

